

ISSN 1231-2770

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Nr 2/2007

es.O.es

REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ W KRAKOWIE

Spis treści

- 1. warto wiedzieć.** Aktywizacja środowiska lokalnego na rzecz dziecka – projekt socjalny – „Wspólne śniadanie” – Elżbieta Matuzik, Jolanta Konwa – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, Filia nr 4..... 1
- 2. warto wiedzieć.** System wspierania rodzin zastępczych niezawodowych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Krakowie – Piotr Więckowski – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, Dział Rodzin Zastępczych 4
- 3. warto wiedzieć.** Refleksje pracownika socjalnego – mgr Elżbieta Mączka – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, Filia Nr 1..... 9
- 4. prezentacje.** Myślenicki OIK – Sylwia Michalec-Jękot – Koordynator Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Myślenicach..... 13
- 5. prezentacje.** Relacja z konferencji „Wsparcie regionalnych i lokalnych społeczności w przeciwdziałaniu narkomanii na poziomie lokalnym” – Agnieszka Dąbek-Malczyk – Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji. 15
- 6. warto wiedzieć.** Pomoc rodzinie dotkniętej przemocą z wykorzystaniem metody Konferencja Grupy Rodzinnej – Katarzyna Mimiec – Koordynator projektu, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie 18
- 7. ogłoszenie.** Poza stereotypem. I Małopolski Plebiscyt – Senior Roku 2006 – Małgorzata Szlązak – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie..... 21
- 8. prezentacje.** Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – rola lokalnych koalicji – Małgorzata Głuszak– Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie 23
- 9. warto wiedzieć.** NOWE AKTY PRAWNE 30

AKTYWIZACJA ŚRODOWISKA LOKALNEGO NA RZECZ DZIECKA – PROJEKT SOCJALNY – „WSPÓLNE ŚNIADANIE”

W katalogu obowiązków pracownika socjalnego znajduje się między innymi zadanie, które zobowiązuje do pobudzania aktywności, inicjowania działań o charakterze samopomocowym w zaspokajaniu potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

Zatem, umiejętność współdziałania w środowisku lokalnym staje się umiejętnością wymaganą od pracowników socjalnych. Aby podjąć stosowne działania, należy postawić diagnozę tj. zadać pytanie dotyczące potrzeb. Posługując się tą metodą ustalono, że istnieje konieczność podjęcia działań mających na celu zapewnienie dzieciom drugich śniadań w szkołach.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie Filia Nr 4, os. Szkolne 34, kontynuuje w szkołach podstawowych realizację projektu socjalnego pt: „Wspólne śniadanie”.

Projekt realizowany jest na terenie dwóch nowohuckich szkół podstawowych: Szkoły Podstawowej Nr 37 na os. Stalowym 18 oraz Szkoły Podstawowej Nr 88 na os. Szklane Domy 2.

W bieżącym roku szkolnym 2006/2007 projekt wdrożony został od

dnia 22.11.2006r. na terenie Szkoły Podstawowej Nr 37, a po zakończeniu ferii zimowych w Szkole Podstawowej Nr 88.

Dożywianiem łącznie jest objętych 734 dzieci (SP 37 – 328 dzieci, SP 88 – 406 dzieci).

Celem powyższego projektu jest przede wszystkim:

- wyrobienie i utrwalenie wzorców prawidłowego żywienia,
- propagowanie i kształtowanie prawidłowych nawyków żywieniowych wśród dzieci,
- wyparcie popularnego wśród dzieci i młodzieży, najczęściej wysokokalorycznego, jedzenia typu „fast-food”,
- integracja dzieci, środowiska lokalnego poprzez tworzenie „koalicji” w celu podejmowania działań profilaktyczno-wychowawczych na rzecz dzieci, kształtowania prawidłowych wzorców zachowań społecznych oraz relacji „uczeń-uczeń”, „uczeń-nauczyciel”,
- kompensowanie różnic społecznych wynikających z nierównego statusu materialnego dzieci,

- pracownik socjalny występuje w roli animatora społeczności lokalnej.

Na potrzeby realizowanego projektu pozyskano:

Środki finansowe z inicjatywy szkoły:

- sklep spożywczy „Lewiatan” w Krakowie os. Stalowe 12, który przekazuje co miesiąc kwotę 240 zł.,
- opactwo Ojców Cystersów, ul. Kłasztorna 11 – przekazuje co miesiąc na konto MOPS kwotę 500 zł.

Środki finansowe z inicjatywy

MOPS: sponsor, który dokonuje comiesięcznych wpłat na konto MOPS, ale chce zachować anonimowość.

Pozyskiwanie pomocy w naturze tj:

- Bank Żywności w Krakowie, ul. Zabłocie 20/22, który w ramach porozumienia ze szkołami pod patronatem „Akademii Podziel się Posiłkiem” przekazuje artykuły żywnościowe powyższym szkołom m.in.: mleko, jogurty, soki, herbatę, makaron, mąkę, ser żółty oraz inne produkty,
- dwie nowohuckie piekarnie przekazują codziennie nieodpłatnie pieczywo w ilości 13 szt. bochenków chleba,
- MOPS – Dział Gospodarczy oraz pracownicy socjalni Filii Nr 4 za-

pewniają transport artykułów spożywczych do powyższych szkół,

- dwie osoby, objęte pomocą MOPS, w ramach skierowania do prac społecznie użytecznych przygotowują posiłki dla dzieci.

Rodzaje posiłków

Na terenie Szkoły Podstawowej Nr 37, na os. Stalowym 18, drugie śniadanie jest przygotowywane w formie kanapek wydawanych uczniom. Kanapki są przygotowywane z urozmaiconych produktów spożywczych m.in.: pasztetów, kremów czekoladowych, dżemów, sera żółtego, konserw mięsnych. Dzieci mają możliwość wypicia również szklanki mleka lub herbaty.

Na terenie Szkoły Podstawowej Nr 88, na os. Szklane Domy 2, drugie śniadanie jest przygotowywane w formie wydawania dzieciom codziennie talerza gorącej zupy i szklanki mleka.

Kontynuacja powyższego projektu okazała się trafnym przedsięwzięciem przynoszącym, oprócz niwelowania zjawiska niedożywienia wśród dzieci, dużo radości i uśmiechu na twarzach dzieci. Przyczynia się niewątpliwie do integracji dzieci oraz kształtowania u nich prawidłowych wzorców zachowań społecznych oraz prawidłowych nawyków żywieniowych.

Pracownicy socjalni wykorzystując swoją wiedzę i umiejętności zobowiązani są docierać do lokalnych zasobów, łącząc osoby i grupy we wspólnym działaniu na rzecz realizacji określonych potrzeb społeczności lokalnej. Mogą sprawdzić się w roli organizatora, zdobywając nowe i cenne doświadczenia we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sponsorami, pracownikami szkół. Niewątpliwie, podejmowane przez nich działania wpływają na doskonalenie sztuki negocjacji w pozyskiwaniu sponsorów.

Dożywianie dzieci w szkole, jest jednym z podstawowych zadań, jakich oczekuje od nas społeczeństwo. Powyższa inicjatywa cieszy się dużą aprobatą i życzliwością ze strony zarówno pracowników szkoły, jak i dzieci oraz ich rodziców. Chodzi tu bowiem o uniknięcie marginalizacji i wykluczenia dużych grup dzieci, wychowujących się w rodzinach o trudnej sytuacji materialnej, a także propagowanie i kształtowanie prawidłowych wzorców zachowań społecznych oraz zdrowych nawyków żywieniowych. Dzieci, które przychodzą z domu bez śniadania gorzej się uczą, mają trudności z koncentracją, są rozkojarzone, a czasem nawet przysypiają na lekcjach /relacja nauczycieli/. Taka sytuacja prowadzi do osiągnięcia znacznie gorszych wyników w nauce. Wyniki te

nie są do końca zależne od zdolności oraz wkładu pracy samego dziecka, a to zniechęca je do dalszego kształcenia. Dodatkowo dzieci takie często są odrzucane przez rówieśników, właśnie z powodu swojego ubóstwa. Ciąg dalszy jest oczywisty. Gorzej wykształceni młodzi ludzie powiększają szeregi osób bezrobotnych, z przekonaniem o niskiej wartości własnej osoby.

Podejmowanie działań profilaktycznych, propagowanie prawidłowych wzorców i nawyków żywieniowych wpływa pozytywnie na rozwój młodego człowieka, jest celem jaki przyświecał pracownikom socjalnym w trakcie tworzenia tego projektu.

Elżbieta Matuzik, Jolanta Konwa

*Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
w Krakowie, Filia nr 4*

SYSTEM WSPIERANIA RODZIN ZASTĘPCZYCH NIEZAWODOWYCH W MIEJSKIM OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ W KRAKOWIE

W maju 2005 roku, w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Krakowie, został utworzony Dział Rodzin Zastępczych. Podstawowym celem utworzenia nowej struktury, obejmującej swoim działaniem rodziny zastępcze niezawodowe (spokrewnione i niespokrewnione) oraz usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych i całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, było zwiększenie efektywności prowadzonych działań w zakresie ustawowych zadań dotyczących rodzin zastępczych i usamodzielniających się wychowanków oraz zwiększenie wsparcia o charakterze opiekuńczo-wychowawczym i terapeutycznym dla wymienionych grup adresatów pomocy.

Ponieważ niniejsza prezentacja dotyczy rodzicielstwa zastępczego, chciałbym skupić się na działaniach podejmowanych na rzecz rodzin zastępczych. Należy podkreślić, iż udzielanie wsparcia merytorycznego, związanego z szeroko rozumianą problematyką opiekuńczo-wychowawczą stało się głównym celem i zarazem największą innowacją w dotychczasowej opiece nad rodzinami zastępczymi. Nie chodzi tu oczywiście o to, że takie działania nie były realizowane wcześniej, jednakże zależało nam na roz-

woju tych zadań pracownika socjalnego, które znacznie wybiegają poza działania „urzędowe”. Obecnie, pracownicy socjalni realizują te zadania poprzez wzmocnienie systematycznego kontaktu z rodzinami, wspartego wypracowanymi metodami pracy socjalnej oraz podstawową znajomością form i zasad terapii rodzinnej, a także indywidualnymi możliwościami i umiejętnościami poszczególnych pracowników. Bardzo ważnym elementem systemu jest zorganizowanie systematycznej współpracy z instytucjami i ośrodkami pomocowymi, w formie zespołów interdyscyplinarnych, konsultacji, wymiany informacji, zaangażowania wolontariatu itp.

Podjęmując się realizacji naszych zamierzeń, szybko zwróciliśmy uwagę na zasadność poszerzenia działań wspierających rodziny zastępcze. Wynika to z tego, iż w przypadku opieki zastępczej nad dziećmi w Polsce, główny jej ciężar przejęły rodziny spokrewnione. Nasze dotychczasowe obserwacje i doświadczenia wskazują na to, że utworzenie rodziny zastępczej nie rozwiązuje niekiedy wielu problemów dziecka, gdyż większość czynników, które spowodowały jego trudną sytuację ma bardzo szeroki, międzypokoleniowy kontekst rodzin-

ny. W takich okolicznościach rodzinie zastępczej należy udzielić wsparcia zarówno w formie pracy socjalnej, jak i terapeutycznej. Dobrym przykładem obrazującym powyższą opinię, jest problem alkoholowy w rodzinie (bodaj najczęstsza przyczyna umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej), w której wszyscy jej członkowie włączeni są w jeden samonapędzający się mechanizm – współzależnienie. W takiej sytuacji, w pełni zasadnie można zastosować przytoczone uprzednio formy pomocy.

Już w okresie tworzenia Działu Rodzin Zastępczych zdawaliśmy sobie sprawę z tego, iż pracownicy socjalni nie będą w stanie zrealizować wszystkich, niezbędnych naszym zdaniem działań, ze względu na ograniczenia „ilościowe”, jak i występowanie problemów przekraczających ich kompetencje i możliwości. Rozwiązaniem okazało się nawiązanie ścisłej współpracy z Publicznym Ośrodkiem Adopcyjno Opiekuńczym oraz Ośrodkiem Adopcyjno Opiekuńczym „Dzieło Pomocy Dzieciom” w Krakowie, z którymi wspólnie opracowano system wspierania rodzin zastępczych. W obu tych placówkach organizowane są grupy wsparcia i indywidualne konsultacje dla rodzin (w tym rodzin biologicznych). Ponadto POAO prowadzi szkolenia uzupełniające dla rodzin zastępczych.

Ponieważ współpraca z Ośrodkiem Adopcyjno Opiekuńczym przy ul. Rajskiej 10 rozwinęła się w najszerszym zakresie, na tym przykładzie chciałbym przedstawić realizowane wspólnie działania.

Planując pracę z rodzinami zastępczymi OAO uwzględnił nasze oczekiwania, które dotyczyły takich kwestii jak:

- pomoc w budowaniu przez opiekunów zastępczych prawidłowych relacji z dzieckiem, jak również z jego rodzicami biologicznymi,
- wsparcie i systematyczna kontrola procesu wychowawczego w rodzinach zastępczych, także w rodzinach zastępczych z dzieckiem niepełnosprawnym (ze szczególnym uwzględnieniem zaburzeń o charakterze neurologicznym),
- systemowa diagnoza sytuacji rodzinnej w sytuacji zgłaszanych problemów (praca genogramowa z rodziną w celu określenia źródeł i przyczyn problemu oraz określenia kierunku dalszej pracy z rodziną),
- problematyka uzależnienia i współuzależnienia, która dotyczy szczególnie rodzin zastępczych spokrewnionych, gdzie obowiązki uzależnionych rodziców przejęli inni członkowie rodziny,

Oceniając swoje realne możliwości Ośrodek podjął działania na rzecz 60 rodzin zastępczych z dziećmi do 10 roku życia. Cały cykl programu obejmuje okres 2006 – 2008. Ustalono, że każdy czwartek w Ośrodku jest dniem otwartym. Każda rodzina może przyjść lub telefonicznie skontaktować z pomocą lub porady pedagogicznej, psychologicznej bądź prawnej. Ponadto, raz w miesiącu organizowane są spotkania edukacyjno – wspierające dla rodziców zastępczych, na które zapraszani są specjaliści. Tematykę kolejnych spotkań wykładowych lub warsztatowych ustalono biorąc pod uwagę oczekiwania sygnalizowane przez opiekunów zastępczych, a także typowe problemy rodzicielstwa zastępczego. Niektóre proponowane tematy to:

Pojęcie i rozumienie rodziny zastępczej

- prawa i obowiązki opiekunów zastępczych,
- współpraca z rodziną biologiczną – budowanie prawidłowych relacji z rodzicami biologicznymi,
- możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej,
- wspieranie rodziny biologicznej dziecka,
- prezentacja ofert pomocy instytucji współpracujących z rodziną.

Rola rodziny zastępczej w pracy z rodziną biologiczną

- przygotowanie dziecka do kontaktów i rozstań z rodzicami biologicznymi,
- ewentualne przygotowanie dziecka do powrotu do rodziny biologicznej,
- radzenie sobie z własnymi emocjami w sytuacji kontaktów, czy odejścia dziecka,
- oczekiwane postawy opiekunów zastępczych wobec rodziny biologicznej dziecka – życzliwość, zachowania asertywne.

Charakterystyka wybranych zaburzeń rozwoju – objawy i mechanizm powstawania

- metody rozpoznawania i zasady postępowania z dzieckiem z zaburzeniami typu:
  - zaburzenia o podłożu neurologicznym – epilepsja,
  - nadpobudliwość psychoruchowa, ADHD,
  - FAS,
  - zachowania autystyczne,
  - trudności w czytaniu i pisaniu – dysleksja, dysgrafia.

Trudności wychowawcze i inne problemy najczęściej sygnalizowane przez rodziny zastępcze.

Rozwiązywanie konfliktów w rodzinie – trening umiejętności rozpoznawania i rozwiązywania problemów w relacjach z innymi, zasady prawidłowej komunikacji podczas rozmów z dziećmi.

Umiejętności opiekuńczo – wychowawcze rodziców zastępczych

- 1) rola i miejsce zabawy w rozwoju dziecka,
- 2) wdrażanie do samodzielności,
- 3) wdrażanie do podejmowania procesu samowychowania przez dziecko,
- 4) umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych,
- 5) działania kompensacyjne mające na celu wyrównanie opóźnień i defektów rozwojowych dziecka, powstałych na skutek zaniedbań środowiskowych.

Organizacja opieki nad dzieckiem w rodzinie zastępczej:

- 6) organizacja opieki w domu,
- 7) współpraca ze szkołą, przedszkolem, lekarzem, psychologiem,

- 8) możliwość wsparcia w wychowaniu dziecka przez instytucje niosące pomoc, przez poradnie psychologiczno – pedagogiczne, świetlice, sanatoria, rehabilitacje.

Konflikt lojalności dziecka w rodzinie zastępczej – tymczasowość i niepewność osieroconego dziecka.

Należy zaznaczyć, że to tylko niektóre z podejmowanych tematów, a wiele z nich pojawia się w wyniku oczekiwań rodzin uczestniczących w programie.

Najważniejszym elementem wspierania rodzicielstwa zastępczego jest indywidualna praca z rodzinami zastępczymi nad rozwiązaniem problemów sygnalizowanych przez Dział Rodzin Zastępczych MOPS oraz zaobserwowanych podczas odwiedzin pracownika OAO w miejscu zamieszkania rodziny. W zależności od problemu do ośrodka są zapraszani opiekunowie zastępczy, rodzice biologiczni dzieci lub inni członkowie rodziny po to, aby pogłębić rozumienie problemu rodziny, skonfrontować uzyskane informacje. Po takim indywidualnym uzupełnieniu ustalany jest termin spotkania konsultacyjnego.

W identyfikacji problemów i ich rozwiązywaniu uczestniczą bezpośrednio pracownicy socjalni, specjaliści pracy z rodziną Działu Rodzin Zastę-

pczych MOPS (co było dla nas ważnym założeniem i warunkiem zwiększającym efektywność oferowanej pomocy), kuratorzy sądowi, jak również przedstawiciele instytucji oświatowych (nauczyciele, wychowawcy). Analizując charakter problemów, z jakimi borykają się rodziny zastępcze i umieszczone w nich dzieci, zaproszono do współpracy specjalistów z instytucji zajmujących się terapią. Uczestniczą oni w spotkaniach zespołu konsultacyjnego w celu opracowania planu pomocy rodzinie oraz jej dalszego wspierania. Należy podkreślić, iż w zespołach konsultacyjnych uczestniczą przedstawiciele wielu instytucji i osoby ważne z punktu widzenia potrzeb dziecka.

Ponieważ rodzina zastępcza traktowana jest przez nas w możliwie najszerszej perspektywie, pracownicy podejmują próbę nawiązania kontaktu z rodzinami biologicznymi, celem poznania ich bieżącej sytuacji oraz ewentualnej współpracy i przygotowania do zaopiekowania się dzieckiem w przyszłości. Rodziny te są również zapraszane do udziału w zespołach konsultacyjnych, co – jak wynika z naszych obserwacji – wpływa na ich motywację do podejmowania działań w kierunku odzyskania opieki nad dzieckiem.

Jak zaznaczyłem na wstępie OAO „Dzieło Pomocy Dzieciom” dysponuje bardzo szerokim zapleczem, znalazło

to również odzwierciedlenie w pracy z „naszymi” rodzinami. Rodziny zastępcze mogą skorzystać w okresie wiosenno – jesiennym z możliwości wypoczynku weekendowego, połączonego z bliższym poznaniem rodziny i dziecka w filii Ośrodka w Żmiącej koło Limanowej. Podczas takiego pobytu dzieci mają zapewnioną opiekę ze strony wolontariuszy współpracujących z ośrodkiem, a rodzice mogą zrelaksować się i odpocząć wg. własnych potrzeb. Na razie skorzystało z tej formy pomocy 13 rodzin zastępczych i 17 dzieci.

Ponadto co roku, po zakończeniu roku szkolnego ośrodek organizuje dwa turnusy kolonii w Żmiącej. W ubiegłym roku z oferty tej skorzystało 25 dzieci z 20 rodzin zastępczych. W tym roku zgłoszonych jest już 44 dzieci. W trakcie wypoczynku wakacyjnego dzieci przebywają pod opieką wolontariuszy i pracowników OAO, którzy starają się wzmocnić poczucie wartości dzieci, ich motywację do podejmowania wysiłku. Mają one możliwość udziału w zajęciach sportowych, wycieczkach, zajęciach plastycznych, teatralnych, muzycznych itp. Wnioski i obserwacje, poczynione w trakcie takich turnusów i weekendów, stanowią element pogłębionej diagnozy sytuacji dziecka i okazują się pomocne w dalszej pracy z rodziną zastępczą.

W dotychczasowej współpracy Działu Rodzin Zastępczych i Ośrodka Adopcyjno Opiekuńczego zaobserwowano szereg problemów związanych z tworzeniem systemu rodzicielstwa zastępczego.

Problemy wychowawcze, zdrowotne, problemy związane z uzależnieniem i współuzależnieniem w rodzinie, brak motywacji rodziców biologicznych do przejęcia opieki, podeszły wiek wielu rodziców zastępczych oraz traktowanie rodziny zastępczej jako docelowe rozwiązanie, to tylko

niektóre z nich. Jesteśmy przekonani, iż organizowanie szerokiego wsparcia dla rodzin zastępczych oraz dzieci korzystających z tej formy opieki oraz angażowanie wielu osób i instytucji do wspólnych, skoordynowanych i systemowych działań, jest krokiem w dobrym kierunku.

Piotr Więckowski – Dział Rodzin Zastępczych MOPS Kraków

Współpraca – Ośrodek Adopcyjno Opiekuńczy „Dzieło Pomocy Dzieciom” Kraków

---

REFLEKSJE PRACOWNIKA SOCJALNEGO

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Krakowie pracuję od dwóch lat, jednak z wykształcenia jestem pedagogiem terapeutycznym. Wcześniej pracowałam jako terapeutka i opiekunka w jednej z Krakowskich Fundacji. Moje zainteresowania oscylują w kierunku pracy z ludźmi. Poniżej, przedstawię kilka zagadnień i pytań, które co jakiś czas pojawiają się w moich myślach, w trakcie wykonywanej przeze mnie pracy.

Wydajna i efektywna praca z klientem wymaga czasu i wielu poświęceń oraz dużego zaangażowania ze strony pracownika socjalnego. Stawiane są przed nami coraz to nowsze zadania,

z którymi musimy sobie radzić. Praca ta wymaga też od nas – pracowników socjalnych konieczności ciągłego kształcenia, doskonalenia, elastyczności, gdyż oprócz pomocy materialnej udzielamy wsparcia w rozwiązywaniu trudnej sytuacji, w jakiej obecnie znajduje się rodzina objęta pomocą Ośrodka.

Świadczenia materialne zabezpieczają niewątpliwie byt rodziny na jakiś czas, ale co tak naprawdę zmieni w tej rodzinie tego typu pomoc? Uświadomi im, że pewne świadczenia im się należą? Łatwiej je zdobyć niż powiedzieć my pracując? Nie wspomnę o nowych świadczeniach, które stają się niejako

świadzeniami obligatoryjnymi. Klienci MOPS doskonale wiedzą co im się „należy” za sam fakt i przywilej bycia bezrobotnym (status bezrobotnego w oczach wielu klientów niestety jest przywilejem, z którego tak łatwo nie chcą zrezygnować). I potrafią o te swoje prawa walczyć. Szkoda, że równie skutecznie nie walczą o swoje usamodzielnienie np. poprzez zdobycie pracy.

Zabezpieczenie finansowe to przecież tylko ułamek tego, co należałoby zrobić, aby rodzina zaczęła funkcjonować samodzielnie (jeden z głównych celów, jakże często powtarzający się w kontraktach socjalnych). Z drugiej strony biurokracja, na którą skarży się wysoki procent pracowników socjalnych, zabiera nam cenny czas, który można by było przeznaczyć na indywidualną pracę z rodziną. Nie wspomnę już o fakcie, iż zbyt duża liczba rodzin będących pod opieką pracownika, również powoduje pewne ograniczenia w pracy. Wydaje mi się, że wszyscy doskonale zdajemy sobie sprawę z zależności – im więcej kartotek, tym więcej rodzin do indywidualnej pracy i tym mniej czasu dla każdej z nich. Do tego dochodzą sterty dokumentów i tabelki do wypełnienia. Zaczynamy skupiać się więc na wypełnieniu dokumentów, zamiast faktycznej pracy z rodziną. Zdaję sobie sprawę, że pewne ograniczenia i przymus związany z dokumentacją wynika z przepisów i nie mamy na to wpływu.

Przekłada się to jednak niewątpliwie na charakter naszej pracy i sposób postrzegania nas przez klientów. To nie tylko my zauważamy napływ coraz większej liczby „papierków” do wypełnienia i coraz mniej czasu na faktyczną rozmowę, bliższe poznanie rodziny, problemu – na to, co jest sednem tego zawodu.

Jak wszyscy doskonale wiemy, rodzina jest podstawową komórką życia społecznego. To właśnie rodzina warunkuje zachowanie i funkcjonowanie kolejnych pokoleń. Zaburzone relacje członków rodziny powodują w przyszłości, w wielu przypadkach, powielanie stylu życia. Dzieci przede wszystkim uczą się poprzez naśladownictwo. Obserwują styl życia rodziców, ich zachowanie, sposób okazywania uczuć poszczególnym członkom rodziny, zachowanie w obliczu niepowodzenia, stresu, napotkanych trudności życiowych. Wniosek jest prosty, jeśli dziecko od małego obserwuje rodziców niezaradnych życiowo, dla których więzi rodzinne to tylko wyrażenie używane przez psychologów czy pedagogów, to jaką postawę przyjmie w przyszłości? Zdarzają się już przecież przypadki, gdy w rodzinie dzieci przejęły styl życia swoich rodziców, tj. niezaradnych społecznie. Są to obecnie nasi klienci.

Niezwykle trudno jest uświadomić rodzicom, jak duże jest prawdopodobieństwo, że ich dzieci w przyszłości będą szły taką samą drogą życiową.

A jeszcze trudniej jest im uświadomić, że należałoby coś zmienić w ich stylu życia. Trudno jest zmobilizować rodziców mających problemy wychowawcze do zmiany sposobu zachowania i podejścia do problemu.

Z prezentowanymi przez naszych klientów postawami wobec życia jest trochę jak z uzależnieniem alkoholowym. Jeśli alkoholik sam nie będzie chciał podjąć leczenia, to wszystkie nasze wysiłki spełzną na niczym. Podobnie jest z rodzinami, które zagrożone są patologizacją i rozpadem więzi rodzinnych. Jeśli rodzice nie uświadomią sobie swoich problemów i nie zechcą zmienić swojej sytuacji, większość naszych wysiłków nie da spodziewanych i zakładanych efektów. Nie znaczy to oczywiście, że w tej sytuacji rezygnujemy z podejmowania jakichkolwiek działań, wychodząc z założenia, że i tak nic one nie dadzą i skupiamy się na materialnym zabezpieczeniu naszych klientów. Wszystkie nasze działania w tym wypadku zmierzają ku: po pierwsze uświadomieniu rodzicom minusów takiego sposobu życia, pokazania, że ich dzieci mogą wiele osiągnąć, jeśli się je odpowiednio pokieruje i da im należyty przykład. I po drugie: zmotywowania do podjęcia działań w kierunku zmian. Nie jest to na pewno zadanie łatwe. Czasem mogłoby się wydawać nieosiągalne. Nie ma też jednej metody oddziaływań na rodzinę.

Ośrodki Pomocy Społecznej współdziałają z Ośrodkami i instytucjami zajmującymi się terapią rodzin. Jednak nawet i tu pojawiają się schody: zbyt długi czas oczekiwania na terapię (zdarza się, że rodzina objęta zostaje terapią dopiero po około dwóch lub trzech miesiącach od dnia zgłoszenia), a poza tym jeszcze problem poruszony przez mnie wcześniej – uświadomienia rodzinom problemu i zmotywowania do podjęcia zmiany. Słowo terapia budzi w naszych klientach niechęć, kojarzy im się z czymś negatywnym. Powstaje myślenie „do terapeuty chodzą chorzy psychicznie” lub „co powiedzą sąsiedzi?”. Są to niewątpliwie trudne i silne mechanizmy, których pokonanie zajmuje dużo pracy i wysiłku, nie tylko ze strony pracownika ale i klienta (zmiana sposobu myślenia i przełamanie się nie jest rzeczą łatwą). Wymaga się bowiem od pracowników pełnienia szeregu ról: terapeuty, doradcy zawodowego, psychologa, prawnika.

Wielokrotnie powstają w tym miejscu dylematy granic odpowiedzialności pracownika za klienta. Kiedy i do jakiego stopnia powinniśmy wpływać i zagłębiać się w pracę z rodziną – tak, aby nikogo nie wyręczać w pełnieniu wyznaczonych im ról, a jedynie wspierać. Czy takie granice w ogóle można wyznaczyć w naszej pracy?

Nie ulega wątpliwości fakt, iż praca z rodziną jest dużym wyzwaniem

stojącym przed pracownikami socjalnymi, zwłaszcza w przypadkach, gdy w rodzinie pewne funkcje są zaburzone i brak jest więzi pomiędzy poszczególnymi jej członkami. Nie wspomnę o sytuacji, gdy w grę wchodzi małeletnie dzieci i rodzice uzależnieni, czy to od alkoholu, czy innych substancji szkodliwych. Niestety brak jest w dalszym ciągu płynnego przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi instytucjami zajmującymi się rodziną, brak spójności w działaniach. Fakt ten, w sposób istotny wpływa na efektywność pracy nad rodziną.

Pozytywną zmianą, którą zaobserwowałam w ostatnim czasie, jest zwiększenie aktywności pracowników socjalnych w kierunku działań ponadstandardowych (mam tu na myśli wszelkie projekty socjalne o charakterze kulturalno-rozrywkowym oraz wyjazdowym). Wyrwanie rodziny z problemami ze znanego środowiska oraz umieszczenie w zupełnie nowych warunkach pozwala na obserwację faktycznych więzi istniejących pomiędzy poszczególnymi jej członkami. Wiadomym jest, że na „swoim terenie” – w domu, czują się pewnie, a niektóre relacje i zachowania mogą być wyreżyserowane i odegrane precyzyjnie. Umieszczenie w środowisku nieznanym i nowym powoduje wydobycie z rodziców autentycznych zachowań, które pozwolą nam na wychwycenie zaburzonych relacji i trafniejsze zdiagnozowanie praw-

dziwego problemu, który dotychczas mógł być przed nami ukrywany.

Zmienia się również system szkoleń skierowanych do pracowników socjalnych – coraz więcej miejsca poświęconego jest metodom pracy z rodziną. Również zwiększenie liczby pracowników socjalnych zatrudnionych w MOPS w Krakowie odciążało nas znacznie. Obecnie nie musimy rezygnować z „faktycznej” pracy z klientem, na rzecz wypełniania i gromadzenia dokumentacji.

Przed nami jeszcze wiele zmian w pracy z rodziną. I jeszcze więcej wyzwań. Coraz częstszym problemem już jest alkoholizm lub inne uzależnienie rodziców, a nawet dzieci. Równie dużym zagrożeniem jest rosnąca przestępczość wśród małeletnich i młodzieży. Brak młodym ludziom osób, które byłyby dla nich silnym pozytywnym wzorem. Zatraca się w nich powoli moralność, rośnie znieczulica, przyzwolenie na zło. Wkrótce również będziemy borykać się z problemami związanymi z nadejściem postępu techniczno-naukowego. Na szczęście nie wszystkie zmiany są złe – jak to wykazałam powyżej. A negatywne zmiany wchodzą na tyle wolno, że jesteśmy w stanie na bieżąco wypracowywać nowe sposoby radzenia sobie z nimi.

*mgr Elżbieta Mączka
Pracownik socjalny
MOPS w Krakowie, Filia Nr 1*

MYŚLENICKI OIK

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Myślenicach działa od października 2005 roku. Początkowo w ośrodku uzyskać można było wsparcie interwencyjne, a także skorzystać z poradnictwa specjalistów zatrudnionych na umowę zlecenie: psychologa klinicysty, psychiatry, pedagoga, pracownika socjalnego i duszpasterza. Jednak, już w 2006 roku OIK znacznie rozszerzył swoją ofertę i na trwałe wpisał się na mapie wsparcia powiatu myślenickiego.

W ośrodku rozpoczęły swoją działalność grupy wsparcia, a także prowadzona jest terapia.

Warto podkreślić, że ze wsparcia w OIK mogą korzystać wszyscy mieszkańcy powiatu doświadczający różnego typu kryzysów. Ośrodek stara się poprzez swoją pracę budować wizerunek instytucji służebnej wobec każdego doświadczającego kryzysu. Kryzysem jest bowiem każde doświadczenie losowe (śmierć, wypadek), każda zmiana w życiu (nowa praca, jej utrata, wyjazd członka rodziny, etc.), ale także uzależnienia, przemoc, problemy rodzinne, małżeńskie, etc.

Warto podkreślić, że w OIK zatrudnione są dwie osoby na podstawie umowy o pracę – koordynator na 1 etat i psycholog – interwent kryzysowy na ½ etatu. To stanowczo za

mało jak na potrzeby powiatu myślenickiego. Pojawia się więc pytanie: jak, tak małej liczbie pracowników, udało się zabezpieczyć ciągle rosnące potrzeby powiatu? Pojawia się również pytanie kolejne: czy mieszkańcy powiatu myślenickiego dopiero od 2005 roku zaczynają doświadczać sytuacji kryzysowych, czy też może wzrasta ich świadomość i w sposób profesjonalny próbują zaradzać zaistniałym problemom zwracając się o pomoc do specjalistów?

Rzeczywiście – stworzenie OIK przyspieszyło proces pogłębiania świadomości rozwiązywania sytuacji trudnych w oparciu o specjalistyczne, nowoczesne instytucje – a taką jest OIK. OIK współpracuje ze wszystkimi instytucjami pomocowymi w powiecie, nawiązuje współpracę również z instytucjami pozarządowymi – fundacjami i stowarzyszeniami. Ścisłe współpracuje z kościołem rzymskokatolickim (we wrześniu 2006 roku zorganizowano specjalne spotkanie dla księży zainteresowanych interwencją kryzysową, spotkanie odbyło się przy jednej z myślenickich parafii). Rozwija się współpraca z Instytutem Psychologii Stosowanej UJ – jego pracownik jest psychologiem konsultantem zespołu interwencji OIK, zaś studenci krakowskich uczelni odbywają w OIK swoje praktyki. Ośro-

dek współpracuje także z Ośrodkiem Leczenia Uzależnień przy szpitalu św. Łukasza w Tarnowie, z Krakowskim Centrum Leczenia Uzależnień i Współzależnień. Tak więc poziom świadczonych usług przez OIK jest, jak sądzimy dobry. Nie idzie to jednak w parze z bazą lokalową – mały pokój przy ulicy K. Wielkiego 5, nie odpowiada istniejącym potrzebom, zaś pracownicy zatrudnieni na półetatu nie są w stanie podjąć wszystkich problemów, z którymi do OIK zwracają się instytucje i osoby prywatne. Dlatego też jedną z form zaradzenia tej sytuacji jest wolontariat. Obecnie w OIK działa 10 wolontariuszy, są to osoby z wyższym wykształceniem: psychologowie, pedagodzy, socjologowie, ofiarne pracujący dla ośrodka. Jednak, ta forma zatrudnienia ma charakter doraźny, bowiem w działaniach prowadzonych przez OIK ważny jest stabilny zespół stanowiący trzon pracy interwencyjnej. Paradoksalnie taki zespół udało się stworzyć – dzięki wydatnej pomocy Dyrektora PCPR mgr Piotra Gofronia – otwartego na nowoczesne formy pracy. Regularne konsultacje psychologiczne pozwoliły scementować zespół – jest to olbrzymia inwestycja powiatu w zasoby ludzkie – bowiem zespół OIK to rzeczywiście grupa dobrze wykształconych – nieustannie podnoszących swoje kwalifikacje specjalistów. Jednak brak środków

finansowych na uruchomienie nowych etatów może tę inwestycję zmarnować.

Kolejnym problemem jest sygnalizowana już fatalna baza lokalowa. Pracownicy OIK nie mają odpowiednich warunków, aby w godny sposób przyjmować swoich klientów.

Analizując powyższą sytuację warto podkreślić, że w ciągu 2 lat działalności udało się stworzyć profesjonalną, dobrze działającą i potrzebną w powiecie myślenickim placówkę. Brakuje jej jednak etatów i bazy lokalowej, aby mogła w sposób właściwy wypełniać swoje zadania. Warto więc wykorzystując zapal pracujących w niej etatowych pracowników i wolontariuszy spożytkować w odpowiedni sposób. Przed Powiatem Myślenickim rysuje się bowiem realna szansa na posiadanie nowoczesnej placówki interwencyjnej na miarę instytucji tego typu funkcjonujących w Europie Zachodniej i Stanach Zjednoczonych.

Sylwia Michalec-Jękot

Koordinator Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Myślenicach

RELACJA Z KONFERENCJI „WSPARCIE REGIONALNYCH I LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI W PRZECIWDZIAŁANIU NARKOMANII NA POZIOMIE LOKALNYM”

MISTiA

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

31-153 Kraków, ul. Szlak 73a

11 maja br. w FRDL Małopolskim Instytucie Samorządu Terytorialnego i Administracji odbyła się konferencja podsumowująca projekt „Wsparcie regionalnych i lokalnych społeczności w przeciwdziałaniu narkomanii na poziomie lokalnym”. W debacie tej uczestniczyli przedstawiciele instytucji, organizacji środowisk lokalnych zaangażowanych w przeciwdziałanie narkomanii w Małopolsce oraz eksperci z Polski i Stanów Zjednoczonych.

Ideą konferencji pt. „Przeciwdziałanie narkomanii wyzwaniem dla społeczności lokalnych w Małopolsce” było umożliwienie wymiany poglądów osobom, które wzięły udział w projekcie prowadzonym w Małopolsce przez FRDL MISTiA. Dzięki temu gminy, przy wsparciu lokalnych społeczności, będą miały okazję wypracować skuteczną politykę przeciwdziałania narkomanii.

Konferencję otworzył Janusz Olesiński, Zastępca Dyrektora FRDL MISTiA, podsumowując efekty wielomiesięcznych szkoleń, w których wzięło udział 150 osób z 48 gmin Małopolski. W szkoleniach uczestniczyły

3-osobowe zespoły, złożone z przedstawiciela urzędu gminy oraz dwóch osób reprezentujących inne instytucje (np. organizacje pozarządowe, Kościół, Policję), zainteresowane udziałem w budowaniu strategii przeciwdziałania narkomanii. Założeniem projektu było, aby te strategie powstawały w wyniku współpracy sił lokalnych. Takie współdziałanie pozwoli stworzyć szerokie koalicje społeczne, skupiające się na działaniach profilaktycznych.

Marta Mordarska, Pełnomocnik Zarządu Województwa Małopolskiego ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, przedstawiając realizację

zadań w zakresie przeciwdziałania narkomanii w Małopolsce, mówiła m.in. o jedynej w Polsce publicznej placówce kształcącej specjalistyczne kadry zajmujące się leczeniem uzależnień, czyli o Małopolskim Ośrodku Szkolenia Terapeutów Uzależnień (MOSTU), przy Szpitalu Specjalistycznym im. dr. Józefa Babińskiego w Krakowie. Akcentowała również ogromną rolę, jaką pełni przemyślana, dobrze zaplanowana współpraca gmin z organizacjami pozarządowymi. Skoncentrowane przedstawienie działań, jakie zostały zrealizowane w ubiegłym roku, w tym m.in. w ramach kampanii *Bliżej siebie – dalej od narkotyków*, wywarło na uczestnikach wrażenie i unaocznilo, jak różnorodna może być skala działań podejmowanych w związku z profilaktyką narkomanii.

Janusz Gruca, specjalista w Biurze Pełnomocnika Zarządu Województwa Małopolskiego ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom zreferował zebrany materiał, jakiego wiążą się z monitorowaniem narkomanii w województwie małopolskim. Przedstawił schemat raportu wojewódzkiego oraz dane statystyczne dot. zjawiska narkomanii wśród młodzieży. Zaprezentował także działania podejmowane w celu redukcji szkód zdrowotnych (harm reduction).

Prezentację *Współpraca policji ze społecznością lokalną w zakresie przeciw-*

działania przestępczości – dobre praktyki przedstawili Charles H. Ramsey i Chuck Wexler, eksperci ze Stanów Zjednoczonych. Ramsey, który jest głównym autorem uznanego w całym Stanach modelu współpracy policji ze społecznością lokalną, rozpoczął wystąpienie przytoczeniem opinii, że *policja to to samo co społeczeństwo, a społeczeństwo to samo co policja, z tym że policji płaci się za to, co społeczeństwo powinno robić 24 godziny na dobę*. Jego prezentacja związana była z trzema kluczowymi aspektami prewencji: skoncentrowaniu na przestrzeganiu prawa, na tworzeniu partnerstw lokalnych, angażujących nie tylko mieszkańców i organizacje, ale również miejscowych przedsiębiorców oraz systemowe podejście do prewencji, przekładające się na usuwanie przyczyn, a nie jedynie skutków przestępczości. Liczne przykłady z ponad 30-letniej pracy w policji zostały zakończone

Eksperci z USA, Konsul i pracownicy Konsulatu

przypomnieniem, nadającym naszemu spotkaniu ponadnarodowy, uniwersalny wymiar: że społeczność lokalna ma największy wpływ na przeciwdziałanie przestępczości. Nie możemy nigdy zapomnieć, że porządnymi obywatelami jest w każdej społeczności więcej niż przestępców.

Aspirant sztabowy Wojciech Chechel-ski, z Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie przedstawił z kolei bardzo interesujący przykład współpracy społeczności lokalnych z Policją, dotyczący realizacji projektu *Bezpieczne Gimnazjum*, w ramach projektu Zintegrowanej Polityki Bezpieczeństwa. Ten kompleksowy projekt zakłada nie tylko zwiększenie bezpieczeństwa w placówkach oświatowych (na co mogą wpłynąć proste działania – reperacja ogrodzeń i uporządkowanie ograniczającej widoczność roślinności wokół budynków), ale także przywrócić poczucie bezpieczeństwa wśród uczniów i stworzyć im odpowiednie warunki spędzania wolnego czasu poza szkołą.

Podkomisarz Grzegorz Ogar, z Wydziału Kryminalnego Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie zwrócił uwagę, jak wielką rolę w doborze odpowiednich środków przeciwdziałania narkomanii mają same samorządy gminne, które najlepiej znają skalę problemu w aspekcie lokalnym.

Ważną rolę w aktywności Policji w zwalczaniu handlu detalicznego odgrywa współpraca m.in. z Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi organizacjami społecznymi. Wystąpienie zakończył apelem do zgromadzonych pełnomocników o angażowanie Policji w tworzone gminne programy przeciwdziałania narkomanii.

Zainteresowanie konferencją wskazuje, że nie będzie to ostatnie spotkanie tej grupy osób. Ogólnopolski projekt **„Wsparcie regionalnych i lokalnych społeczności w przeciwdziałaniu narkomanii na poziomie lokalnym”**, realizowany jest przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej we współpracy z Krajowym Biurem do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii od lipca 2006 roku. Jego celem jest pomoc administracji samorządowej w budowaniu gminnych strategii przeciwdziałania narkomanii przy zaangażowaniu społeczności lokalnych. Przedsięwzięcie finansowane jest przy wsparciu Unii Europejskiej, ze środków projektu Transition Facility i realizowane będzie do października 2007 roku.

Agnieszka Dąbek-Malczyk
FRDL MISTiA

POMOC RODZINIE DOTKNIĘTEJ PRZEMOCĄ Z WYKORZYSTANIEM METODY KONFERENCJA GRUPY RODZINNEJ

Zjawisko przemocy w rodzinie jest jednym ze złożonych nie tylko w procesie pomocy, ale przede wszystkim w skutkach – zarówno dla ofiar przemocy, szczególnie jeśli dotyczy to dzieci, jak i dla samych sprawców.

Przemoc domowa rzadko jest czymś jednorazowym. Zazwyczaj jest to proces długofalowy i narastający w skutkach. Często odbywa się w zaciszu domowym. Wiele środowisk, również rodzinnych, nie reaguje na problem przemocy w ich otoczeniu, wyrażając tym samym zgodę na jej stosowanie. Nie wynika to tylko z obojętności, ale również z nieumiejętności:

1. reagowania,
2. udzielenia „namacalnej” pomocy.

Praca z rodziną dotkniętą przemocą może odbywać się również z wykorzystaniem wewnętrznego potencjału rodziny. Odpowiedzią na tą możliwość jest zastosowanie metody Konferencja Grupy Rodzinnej. Metoda ta była już opisywana w naszym wydawnictwie (2/2006 oraz 1/2007).

KONFERENCJA GRUPY RODZINNEJ jest spotkaniem, w którym uczestniczy jak największa liczba członków rodziny. Rodzina spotyka się, by we własnym gronie podjąć próbę rozwiązania problemu, jaki się w niej pojawił. Głównym celem konferencji jest stworzenie planu, który ma doprowadzić do udzielenia wsparcia w rozwiązaniu problemu lub nawet jego całkowitego rozwiązania.

W spotkaniu rodzinnym KGR udział biorą:

- dziecko/dzieci,
- rodzice lub opiekunowie,
- dalsza rodzina (ciocie, wujkowie, rodzice chrzestni),
- przyjaciele rodziny,
- osoby wspierające (szczególnie dla dzieci lub ofiary przemocy),
- specjaliści z zakresu problemu/problemów występujących w rodzinie,
- osoba zgłaszająca (np. pracownik socjalny, kurator),
- koordynator.

Przygotowanie do spotkania odbywa się w kolejności:

- wstępnego zakwalifikowania przez osobę zgłaszającą rodziny znajdującą się w sytuacji problemowej,
- zgody rodziny podstawowej na udział w Konferencji Grupy Rodzinnej,
- przygotowania bezpośredniego do Konferencji Grupy Rodzinnej.

Przygotowaniem konferencji zajmuje się rodzina, przy wsparciu koordynatora. Koordynator jest osobą neutralną, nie związaną zawodowo i osobiście z rodziną. Poczucie neutralności koordynatora powinno także dotyczyć jego zaangażowania w proces rozwiązywania problemów przez rodzinę.

Etapy spotkania KGR:

• Dzielenie się informacjami

Osoba zgłaszająca np. pracownik socjalny przedstawia sytuację, w jakiej znalazła się rodzina. Odpowiada na pytania zadawane przez członków rodziny. Prezentuje również możliwości pomocy, jakie oferuje rodzinie system pomocy, a także przedstawia specjalistów (jeżeli wystąpiła potrzeba ich zaproszenia), którzy mogą udzielić fachowych informacji dotyczących problemu występującego w rodzinie.

• Prywatny czas dla rodziny

W tej części spotkania pomieszczenie opuszczają zaproszeni specjaliści, osoba zgłaszająca i koordynator, a rodzina pozostaje sama oraz poszukuje optymalnych rozwiązań, sporządza plan pomocy rodzinie znajdującej się w potrzebie.

• Zaakceptowanie (lub nie) planu stworzonego przez rodzinę

Jeżeli pracownik socjalny zgadza się z planem wypracowanym przez rodzinę, głównie pod względem bezpieczeństwa dla dziecka i rodziny, ustala wspólnie z rodziną sposoby wprowadzenia go w życie.

• Realizacja planu

Koordynator przekazuje każdemu uczestnikowi konferencji kopię sporządzonego planu. Przyjęcie planu przez rodzinę jest formą zobowiązania wobec jego postanowień (kontraktu).

• Kontrola realizacji planu

Zakończenie konferencji nie jest jednoznaczne z zakończeniem pracy z rodziną. Na tym etapie koordynator kończy pracę, a kontrola realizacji planu powraca do osoby prowadzącej dany przypadek przed zorganizowaniem KGR oraz rodziny. Przekazanie rodzinie funkcji kontrolnej jest

także jednym z fundamentów metody. Na ogół wyznacza się jedną osobę, która regularnie udziela informacji pracownikowi socjalnemu o stopniu wypełniania poszczególnych ustaleń oraz w razie potrzeby zwraca się do niego z prośbą o pomoc.

Wykorzystanie tej metody może posłużyć jako zaangażowanie rodziny w pomoc osobom doznającym przemocy, szczególnie w sytuacjach potrzeby udzielenia schronienia i wsparcia na czas trwania terapii lub postępowania sądowego. Nie oznacza to ustania potrzeby do niesienia pomocy przez instytucje do tego powołane. Nie istnieje też jedna teoria oraz metoda, czy zestaw technik, które można zastosować do wszystkich problemów występujących w rodzinie, a zwłaszcza w rodzinie dotkniętej przemocą. Metoda Konferencji Grupy Rodzinnej jest jedną z propozycji.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie od września 2006 r., prowadzi projekt wdrażania do pracy z rodziną metody Konferencji Grupy Rodzinnej. Przeszkoliliśmy do chwili obecnej 40 koordynatorów oraz 60 osób zgłaszających, którzy rozpoczynają pracę tą metodą w swoich środowiskach lokalnych.

Bibliografia

Jarosław Przeperski *Ekologiczny model pomocy rodzinie. Na przykładzie metody "Konferencja Grupy Rodzinnej (KGR)"* "Problemy Społeczne" 2007 nr 1

Judit Lewis Herman (2007) *Przemoc. Uraz psychiczny i powrót do równowagi*. Gdańsk

Richard K. James, Burul E. Gilliland (2004) *Strategie interwencji kryzysowej*. Warszawa

Cloe Madanes (2003) *Przemoc w rodzinie. Psychoterapia sprawców i ofiar*. Gdańsk

Katarzyna Mimiec
Koordynator projektu
ROPS Kraków

POZA STEREOTYPEM

I Małopolski Plebiscyt
„POZA STEREOTYPEM”
Senior Roku 2006

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie ogłosił I Małopolski Plebiscyt „POZA STEREOTYPEM” – Senior Roku 2006, czyli głosowanie na najciekawszą postać starszego pokolenia minionego roku mogącą stanowić wzór do naśladowania i przykład dla innych.

Celem Plebiscytu jest promowanie i nagradzanie aktywnych seniorów, którzy w różnych społecznie cenionych formach działalności wyróżniają się na tle innych.

Konkurs prowadzony jest na terenie województwa małopolskiego i dotyczy mieszkańców regionu – osób w wieku emerytalnym (50+), nieaktywnych zawodowo.

Tytuł Seniora Roku 2006 – „POZA STEREOTYPEM” może otrzymać osoba, której wiek nie przeszkadza by:

- być liderem społeczności lokalnej,
- aktywnie działać w organizacji pozarządowej, klubie seniora, uniwersytecie trzeciego wieku, grupie nieformalnej itp.,
- bezinteresownie angażować się w pomoc innym,
- działać z pasją,
- .....

mówiąc krótko, osoba, która wymyka się stereotypom i uczy nas czegoś ważnego, robi coś niezwykłego, o czym warto powiedzieć innym.

Zgłoszeń kandydatów dokonują w szczególności:

- organizacje pozarządowe,
- podmioty kościelne,
- jednostki pomocy społecznej,
- instytucje kultury,
- administracja publiczna,
- dopuszcza się zgłaszanie kandydatur przez grupy nieformalne oraz osoby fizyczne.

OGŁOSZENIE

By wskazać swojego faworyta należy spełnić określone formalności, tj. na adres organizatora Plebiscytu nadesłać:

- KARTĘ ZGŁOSZENIA (zawierającą dane Kandydata, dane podmiotu zgłaszającego oraz uzasadnienie – szczegółowy, szeroki opis sylwetki, działalności Kandydata)
- REKOMENDACJE (zawierające dane podmiotów popierających kandydata)
- OŚWIADCZENIE PODMIOTU ZGŁASZAJĄCEGO

Nominacja wymaga zgody Kandydata. Nie jest wymagana zgoda pisemna.

**Zgłoszenia można składać w siedzibie Regionalnego Ośrodka
Polityki Społecznej lub nadsyłać pocztą na adres:**

**Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie
ul. Radziwiłłowska 1, 31-026 Kraków
w terminie do dnia 03 września 2007 r.**

Rozstrzygnięcie Plebiscytu i ogłoszenie wyników nastąpi do końca września 2007 r. Nadesłane zgłoszenia oceniać będzie, powołana przez organizatora Plebiscytu Kapituła Plebiscytu.

Plebiscyt wieńczyć będzie uroczysta Gala, która odbędzie się w Krakowie w październiku 2007 r.

Wszelkie dodatkowe informacje (a także regulamin Plebiscytu wraz z wymaganymi załącznikami, szczegółowo regulujący zasady konkursu) można uzyskać w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Krakowie przy ul. Radziwiłłowskiej 1, I p., pok. 5., a także za pośrednictwem strony internetowej ROPS – www.rops.krakow.pl

Szczegółowych informacji udziela Małgorzata Szlązak pod krakowskim numerem telefonu: 012/422-06-36 w.30.

Honorowy patronat nad Plebiscytem objął Członek Zarządu Województwa Małopolskiego Pan Wojciech Kozak.

PATRONAT MEDIALNY:

DZIENNIK POLSKI

ZAPRASZAMY!

*Małgorzata Szlązak
ROPS Kraków*

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE – ROLA LOKALNYCH KOALICJI

*„Zanim zaczniesz współpracę z innymi służbami, przygotuj grunt.
Nie wysyłaj człowieka do instytucji, lecz do drugiego człowieka”*

– jedna z 10 zasad pomagania ofiarom przemocy,
opracowanych przez Instytut Psychologii Zdrowia

W KIERUNKU BUDOWY SYSTEMU

Przemoc domowa nie jest niestety zjawiskiem o incydentalnym, marginalnym charakterze. Dotyka miliony rodzin, niezależnie od długości i szerokości geograficznej, czy statusu społeczno-ekonomicznego. Niesie ze sobą negatywne konsekwencje nie tylko dla osób bezpośrednio w nią uwikłanych, ale i dla całego społeczeństwa. Niszczy rodzinę, rozsadza ją od środka, w ofierze pozostawia rany psychiczne, wytwarza postawę słabości, bezradności, w dzieciach zaś utrwała przekonanie, że siła i przemoc są wpisane w dorosłe życie.

Waga i skala problemu powoduje, że odpowiednie służby od lat podejmują liczne wysiłki na rzecz zwalczania i zapobiegania przemocy. W Polsce w latach 90-tych nastąpiło zintensyfikowanie działań w celu ochrony ofiar i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Początkowo jednak, w działaniach pomocowych, prewencyjnych niejednokrotnie brak było

systematycznego planowania, spójności i koordynacji. Pojawiały się dopiero podwaliny systemowego podejścia do problemu przemocy w rodzinie.

Aby w efektywny sposób zapobiegać eskalacji przemocy domowej i minimalizować jej negatywne konsekwencje, w województwie małopolskim rozpoczęto budowanie lokalnego systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą. Kreując i promując nowatorskie rozwiązania w ramach polityki prorodzinnej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, wspólnie z Wydziałem Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie oraz Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Tarnowie, zainicjował tworzenie systemu współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. W 2001 roku opracowany został pilotażowy program „Przeciw przemocy. Budowanie lokalnych koalicji – interwencje w przemocy domowej”.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU BUDOWY LOKALNYCH KOALICJI

Inicjatywa budowy systemu pomocy dla rodzin z problemem przemocy zrodziła się w sytuacji braku kompleksowego wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc domową oraz informacji o możliwościach pomocy dla rodzin dotkniętych przemocą.

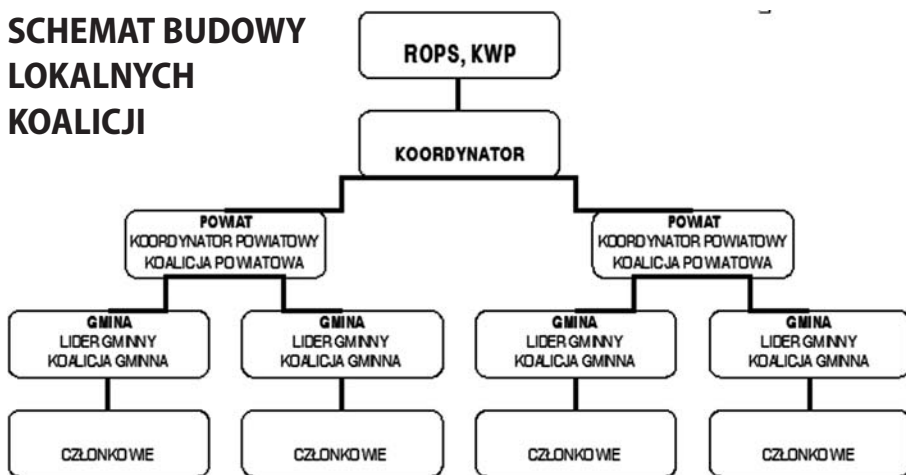
Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Kluczowe znaczenie ma tutaj praca zespołowa, koordynacja działań i współpraca. Interwencja wobec problemu przemocy w rodzi-

nie nie może opierać się na działaniu jednej instytucji – żaden pojedynczy specjalista ani instytucja nie jest w stanie zabezpieczyć wszystkich podstawowych potrzeb rodziny uwikłanej w przemoc. Dla podjęcia skutecznych działań pomocowych niezbędne jest kompleksowe podejście do sytuacji, w jakiej znajduje się rodzina dotknięta przemocą, w drodze tworzenia sieci współpracy opartej o działanie lokalnych zespołów interdyscyplinarnych.

SCHEMAT BUDOWY LOKALNYCH KOALICJI

Koalicja to grupa profesjonalistów stale ze sobą współpracujących w sposób skoordynowany, dający osobom dotkniętym przemocą możliwość uzyskania kompleksowej po-

SCHEMAT BUDOWY LOKALNYCH KOALICJI

mocy. Członkowie zespołu reprezentują instytucje i organizacje z danego terenu (powiatu). Koalicja powiatowa skupia specjalistów z różnych dziedzin. Najczęściej są to: pracownicy socjalni, pedagodzy, policjanci, psychologowie, kuratorzy, prawnicy, przedstawiciele służby zdrowia, członkowie GKRPA. Nad działaniem zespołu interdyscyplinarnego w powiecie czuwają koordynatorzy powiatowi, odpowiedzialni za organizację cyklicznych spotkań z członkami zespołu, sprawozdawczość, reprezentowanie koalicji powiatowej na zewnątrz. Członkowie koalicji powiatowej, reprezentujący poszczególne gminy, wybierają spośród siebie liderów gminnych, których zadaniem jest animowanie działań zespołów interdyscyplinarnych w poszczególnych gminach, promocja koalicji, udział w cyklicznych spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego na poziomie powiatu. Koalicje gminne powstają na poziomie gminy, po to, aby osoby dotknięte przemocą i potrzebujące pomocy miały profesjonalne wsparcie „w zasięgu ręki”. Koalicje skupiają się na badaniu sprawy krzywdzenia rodziny, na strategii postępowania z danym przypadkiem, na problemach dotyczących terapii ofiar, ich rodzin i sprawców. Trudniejsze przypadki rozwiązywane są przez zespół interdyscyplinarny na poziomie powiatu.

ETAPY TWORZENIA LOKALNYCH KOALICJI

Proces wdrażania programu „Przeciw przemocy...” odbywa się w dwóch etapach:

- cykl szkoleń i warsztatów dla przedstawicieli instytucji i organizacji z terenu powiatu, zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy i pomocą rodzinom uwikłanym w przemoc (uczestnicy uzyskują tę samą wiedzę na temat przemocy i kompetencji poszczególnych resortów, poznają się wzajemnie, nawiązują nieformalne kontakty, integrują się) cykl obejmuje 3 moduły szkoleniowe: aspekt psychologiczny przemocy, aspekt prawny, aspekt organizacyjny (zasady budowy i funkcjonowania koalicji i tworzenia sieci współpracy)
- etap wdrażania programu – tworzenie lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, wypracowanie modelu interwencji oraz jego zastosowanie w praktyce.

Podczas szkoleń, rozpoczyna się tworzenie sieci wsparcia. Każdy uczestnik ma możliwość poznania innych specjalistów, którzy mogą dostarczyć świadczeń potrzebnych osobie, która się do niego zgłosi. Pomiędzy uczestnikami, będącymi przedstawicielami różnych instytucji i organizacji nawiązują się nieformalne kontakty

osobiste, które w późniejszym etapie mają bezpośredni wpływ na skuteczne pomaganie osobom uwikłanym w przemoc. Oparte o wspólne zrozumienie problemu, nieformalne stosunki osobiste pomiędzy osobami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy domowej stanowią nieocenioną pomoc w sprawnym interweniowaniu. Pozwalają niejednokrotnie ominąć bariery biurokratyczne i zapewnić zindywidualizowanie wielu świadczeń. Będąc członkami sieci wsparcia, specjaliści dzielą się między sobą nie tylko wiedzą i doświadczeniem, ale i odpowiedzialnością za niesioną pomoc.

Wraz z opuszczeniem sali szkoleniowej rozpoczyna się drugi etap wdrażania programu. Umiejętności i kontakty nabyte w pierwszym etapie są wykorzystywane w codziennej pracy. Członkowie nowo zawiązanych koalicji gminnych wracają do swoich środowisk. Stają przed wyzwaniem urzeczywistnienia działalności koalicji. Muszą znaleźć lokal, gdzie będą odbywać się spotkania i dyżury, ustalić zasady funkcjonowania, nagłośnić w społeczności lokalnej fakt powstania zespołu, który świadczy pomoc osobom uwikłanym w przemoc. Takie działania powodują zwykle ujawnienie przypadków przemocy i podjęcie pierwszych interwencji.

DZIAŁANIA TOWARZYSZĄCE

Realizując program „Przeciw przemocy...”, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie inicjuje budowę lokalnego systemu pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc. Sugestia interdyscyplinarnego sposobu działania, nie dla wszystkich jest już czymś nowym, nie jest to jednak tożsame z wyważaniem otwartych drzwi. Tam, gdzie specjaliści zapoczątkowali już proces budowania sieci współpracy, ROPS proponuje wzmocnienie działań i dodatkowe wsparcie. Powiaty, w których zainicjowany został program „Przeciw przemocy...”, poczynszy od drugiego etapu wdrażania samodzielnie realizują jego idee. Nie oznacza to jednak, że uczestnicy pozostają samotnieni w działaniach. ROPS monitoruje rozwój programu oraz oferuje wsparcie. Raz na kwartał odbywają się spotkania koordynatorów powiatowych, podczas których omawiana jest sytuacja poszczególnych powiatów, ewentualne problemy, potrzeby koalicji. Wypracowywane są nowe rozwiązania oraz plany na przyszłość. W nowych powiatach, które przystąpiły do programu praktykowane są spotkania konsultacyjno-wspierające dla uczestników z udziałem koordynatora programu, przedstawicieli KWP i ROPS. Stosownie do potrzeb organizuje się spotkania z władzami lokalnymi.

Powiaty uczestniczące w programie mają również możliwość skorzystania z finansowanego przez ROPS modułu szkoleniowego „Praca ze sprawcą przemocy”, kształtującego u pomagających postawę i umiejętności sprzyjające podejmowaniu działań korekcyjnych w stosunku do sprawców przemocy domowej.

Zespoły interdyscyplinarne z poszczególnych powiatów mogą także zaprezentować swoje doświadczenia i podzielić się dobrymi praktykami podczas organizowanych cyklicznie przez ROPS i KWP wojewódzkich konferencji poświęconych problemowi przemocy w rodzinie.

LOKALNE KOALICJE W PRAKTYCE

Lokalne koalicje są tworzone w powiatach Małopolski od 6 lat. Każdego roku oferta przystąpienia do programu budowania lokalnych koalicji kierowana była do 2–3 powiatów. W rezultacie, począwszy od 2002 roku, zaproszenie do uczestnictwa w programie przyjęło 15 powiatów. W większości, idee programu znalazły zrozumienie, co bezpośrednio przełożyło się na sprawne i efektywne funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych. Specyfika powiatu, relacje pomiędzy instytucjami wpływają na zdolność budowania sieci wsparcia. Tam, gdzie istniały tradycje współpracy, zwłaszcza z władzami lokalnymi, inicjatywa bu-

dowy systemu pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc szybko się zakorzeniła. Nie wszędzie jednak program udało się wdrożyć w życie. Ostatecznie zespoły interdyscyplinarne zainicjowane w ramach programu „Przeciw przemocy...” działają w 9 powiatach: dąbrowskim, wadowickim, proszowickim, tatrzańskim, olkuskim, chrzanowskim, limanowskim, nowotarskim, suskim, co przekłada się na funkcjonowanie niemal 70 koalicji gminnych. Obecnie, w powiecie brzeskim, gorlickim i krakowskim realizowany jest etap szkoleń i warsztatów dla przedstawicieli instytucji i organizacji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Wszystkie koalicje pomagają przede wszystkim osobom doświadczającym przemocy domowej. Zakres interwencji jest jednak znacznie szerszy – w rodzinach przemocowych występuje zwykle kilka powiązanych ze sobą problemów, z których najczęstszym jest uzależnienie alkoholowe. Wśród pozostałych znajdują się m.in.: trudna sytuacja materialna, bezrobocie, problemy mieszkaniowe, zaburzone relacje emocjonalne i konflikty w rodzinie, problemy wychowawcze. Członek koalicji, do którego zgłasza się osoba potrzebująca pomocy, inicjuje proces interwencji. Diagnostuje problem, zapewnia pomoc doraźną oraz kontaktuje

klienta z innymi członkami zespołu interdyscyplinarnego, którzy są w stanie zapewnić pomoc w zaspokojeniu pozostałych potrzeb. Podstawowa współpraca odbywająca się na linii pracownik socjalny – policjant rozszerza się na psychologa, pedagoga, terapeutę, lekarza, księdza, kuratora, itd. – w zależności od tego, jakimi specjalistami dysponuje zespół interdyscyplinarny i czego wymaga dana sytuacja. Członkowie koalicji zazwyczaj udzielają pomocy w formie porady, skierowania do odpowiedniego specjalisty, zapewnienia schronienia, wsparcia w załatwianiu ważnych spraw życiowych.

Lokalne koalicje – zespoły interdyscyplinarne działające na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie pełną rolę w dwóch wymiarach:

- w stosunku do osób i rodzin dotkniętych przemocą,
- w stosunku do środowiska lokalnego.

Rolą lokalnej koalicji jest przede wszystkim:

- niesienie pomocy w konkretnych przypadkach wystąpienia przemocy poprzez:
  - stworzenie wokół osoby potrzebującej wsparcia sztabu specjalistów tak, aby miała ona wsparcie w zasięgu ręki,
  - informowanie o możliwościach uzyskania pomocy,

- kontaktowanie osoby dotkniętej przemocą z odpowiednimi specjalistami,
- wymiana informacji na temat konkretnego przypadku i dotychczasowych działań,
- wspólne opracowywanie, wdrażanie i monitorowanie realizacji planu pomocy,
- diagnozowanie problemu w środowisku lokalnym,
- opracowywanie wspólnych narzędzi i procedur interwencji służb,
- podnoszenie świadomości problemu przemocy w społeczności lokalnej,
- przełamywanie mitów i stereotypów w środowisku lokalnym,
- uwrażliwianie na problem przemocy i potrzebę podejmowania działań.

Doświadczenia powiatów uczestniczących w programie wskazują, iż koalicje mające poparcie ze strony dyrektorów i kierowników poszczególnych instytucji, a także władz lokalnych mają szerokie perspektywy rozwoju. Prawidłowemu funkcjonowaniu sprzyjają także umiejętności i osobowość koordynatora powiatowego.

Współpraca z powiatami uczestniczącymi w programie ujawniła konieczność stałego wzmacniania świadomości problemu przemocy w społeczeństwie, potrzebę naświetlania

skali problemu i dylematów osób pomagających oraz zabiegania o poparcie i dobre patrzyenie decydentów na działania podejmowane przez koalicje. Niezbędne jest również stałe doskonalenie członków koalicji w drodze warsztatów, szkoleń, seminariów, a także dowartościowanie prac koalicji, wspieranie ich i motywowanie do dalszych działań.

DLACZEGO WARTO DZIAŁAĆ INTERDYSCYPLINARNIE?

Jak wskazuje doświadczenie, funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych przynosi niewątpliwe korzyści. W pierwszym rzędzie odczuwają to osoby potrzebujące pomocy, do których kierowane jest kompleksowe wsparcie. Zyskuje również społeczeństwo oraz sami specjaliści pracujący interdyscyplinarnie. Interdyscyplinarny sposób pracy zapobiega powielaniu działań przez poszczególne służby, oszczędza czas i pieniądze, a przede wszystkim daje szansę na ograniczenie negatywnych skutków przemocy w przyszłości. Działanie w kooperacji z innymi specjalistami stwarza nieporównywalnie większy wachlarz możliwości, jeśli chodzi o zaspokojenie potrzeb klienta, jak również zwiększa komfort pracy specjalistów. Praca w zespole daje możliwość uzyskania szerokiej informacji, co do sytuacji osoby uwikłanej w przemoc, pozwala wspólnie z in-

nymi profesjonalistami przedyskutować problem klienta, wymieniać spostrzeżenia, wspólnie ustalać najlepszy plan pomocy oraz rozdzielać poszczególne zadania. Dzieląc odpowiedzialność z innymi specjalistami członkowie zespołu nie czują się osamotnieni w swojej trudnej pracy. Taki sposób działania stawia na pierwszym miejscu czynnik ludzki.

Zaangażowanie, współczucie i profesjonalizm łamią stereotyp o chłodnych i zbiurokratyzowanych instytucjach. Uwikłana w przemoc osoba nie trafia do anonimowej instytucji, lecz pod opiekę ludzi, którzy potrafią zapewnić jej pomoc.

Małgorzata Głuszak
ROPS Kraków

NOWE AKTY PRAWNE

Dz.U.07.48.325

ogłoszony dnia 19 marca 2007 r.
Minister Rozwoju Regionalnego
– rozporządzenie z dnia 8 marca 2007 r.
Uchylenie rozporządzenia w sprawie wzorów sprawozdań sporządzanych w ramach programu operacyjnego – Program Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL dla Polski 2004-2006.

Dz.U.07.49.330

ogłoszony dnia 20 marca 2007 r.
Minister Pracy i Polityki Społecznej
– rozporządzenie z dnia 2 marca 2007 r.
Zm.: rozporządzenie w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

Dz.U.07.52.346

ogłoszony dnia 23 marca 2007 r.
Minister Budownictwa
– rozporządzenie z dnia 15 marca 2007 r.
Szczegółowy tryb i terminy składania i rozpatrywania wniosku o udzielenie finansowego wsparcia na tworzenie lokali socjalnych i mieszkań chronionych, treść wniosku, kryteria jego oceny, wzór formularza rozliczenia udzielonego wsparcia oraz minimalne wymagania w zakresie wyposażenia, jakie muszą spełniać pozyskane lokale mieszkalne.

Dz.U.07.52.351

ogłoszony dnia 23 marca 2007 r.
Minister Zdrowia
– rozporządzenie z dnia 6 marca 2007 r.
Zm.: rozporządzenie w sprawie wykazu zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania obserwacji oraz sposobu finansowania obserwacji, a także warunków zabezpieczenia zakładów dla osób pozbawionych wolności.

Dz.U.07.53.356

ogłoszony dnia 28 marca 2007 r.
Minister Pracy i Polityki Społecznej
– rozporządzenie z dnia 28 lutego 2007 r.
Wykazy, wnioski i wypłaty świadczeń z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Dz.U.07.55.361

ogłoszony dnia 30 marca 2007 r.
Rada Ministrów
– rozporządzenie z dnia 13 marca 2007 r.
Sposób i tryb dokonywania ocen kwalifikacyjnych pracowników samorządowych.

Dz.U.07.56.367

ogłoszony dnia 30 marca 2007 r.
Rada Ministrów
– rozporządzenie z dnia 27 marca 2007 r.
Zm.: rozporządzenie w sprawie realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Dz.U.07.56.379

ogłoszony dnia 30 marca 2007 r.
Minister Zdrowia
– rozporządzenie z dnia 21 marca 2007 r.
Zm.: rozporządzenie w sprawie zakresu i organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą.

Dz.U.07.62.422

ogłoszony dnia 10 kwietnia 2007 r.
Minister Sprawiedliwości
– rozporządzenie z dnia 23 marca 2007 r.
Zm.: rozporządzenie w sprawie określenia wzorów urzędowych formularzy wniosków o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego oraz sposobu i miejsca ich udostępniania.

Dz.U.07.68.448

ogłoszony dnia 17 kwietnia 2007 r.
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – rozporządzenie z dnia 11 kwietnia 2007 r.
Szczegółowe warunki i tryb przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)”, objętej Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013.

Dz.U.07.70.471

ogłoszony dnia 19 kwietnia 2007 r.
Minister Pracy i Polityki Społecznej
– rozporządzenie z dnia 17 kwietnia 2007 r.
**Finansowe wsparcie na tworzenie
noclegowni i domów dla bezdomnych.**

Dz.U.07.70.473

ogłoszony dnia 19 kwietnia 2007 r.
Sejm – ustawa z dnia 26 października 1982 r.
**Wychowanie w trzeźwości i przeciwdzia-
łanie alkoholizmowi.**

Dz.U.07.76.494

ogłoszony dnia 27 kwietnia 2007 r.
Wielostronna – umowa międzynarodowa
z dnia 25 maja 2000 r.
**Protokół fakultatywny do Konwencji
o prawach dziecka w sprawie handlu
dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecię-
cej pornografii. Nowy Jork. 2000.05.25.**

Dz.U.07.76.495

ogłoszony dnia 27 kwietnia 2007 r.
Rada Ministrów – oświadczenie rządowe
z dnia 30 listopada 2006 r.
**Moc obowiązująca Protokołu fakultatyw-
nego do Konwencji o prawach dziecka
w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej
prostytucji i dziecięcej pornografii, przy-
jętego w Nowym Jorku dnia 25 maja
2000 r.**

Dz.U.07.76.496

ogłoszony dnia 27 kwietnia 2007 r.
Rada Ministrów
– rozporządzenie z dnia 26 kwietnia 2007 r.
**Szczegółowe warunki udzielania
pomocy de minimis przedsiębiorcom
prowadzącym zakłady pracy chronionej.**

Dz.U.07.76.497

ogłoszony dnia 27 kwietnia 2007 r.
Rada Ministrów
– rozporządzenie z dnia 26 kwietnia 2007 r.
**Szczegółowe warunki udzielania
pomocy na szkolenia pracowników
niepełnosprawnych.**

Dz.U.07.76.500

ogłoszony dnia 27 kwietnia 2007 r.
Rada Ministrów – rozporządzenie z dnia
26 kwietnia 2007 r.
**Uchylenie rozporządzenia w sprawie
szczegółowych warunków udzielania
pomocy de minimis przedsiębiorcom
prowadzącym zakłady pracy chronionej.**

Dz.U.07.76.501

ogłoszony dnia 27 kwietnia 2007 r.
Rada Ministrów – rozporządzenie z dnia
26 kwietnia 2007 r.
**Uchylenie rozporządzenia w sprawie
szczegółowych warunków udzielania
pomocy na szkolenia pracowników
niepełnosprawnych.**

Dz.U.07.76.510

ogłoszony dnia 27 kwietnia 2007 r.
Minister Pracy i Polityki Społecznej
– rozporządzenie z dnia 19 kwietnia 2007 r.
**Organizowanie prac interwencyjnych
i robót publicznych oraz jednorazowej
refundacji kosztów z tytułu opłaconych
składek na ubezpieczenia społeczne.**

Dz.U.07.81.550

ogłoszony dnia 10 maja 2007 r.
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
– rozporządzenie z dnia 20 kwietnia 2007 r.
**Szczegółowe warunki i tryb przyznawa-
nia pomocy finansowej w ramach działa-
nia „Grupy producentów rolnych” objętej
Programem Rozwoju Obszarów Wiej-
skich na lata 2007–2013.**

Dz.U.07.82.560

ogłoszony dnia 11 maja 2007 r.
Sejm – ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r.
**Zm.: ustawa – Prawo zamówień publicz-
nych oraz niektóre inne ustawy.**

Dz.U.07.84.565

ogłoszony dnia 14 maja 2007 r.
Minister Rozwoju Regionalnego
– rozporządzenie z dnia 16 kwietnia 2007 r.
**Uchylenie rozporządzenia w sprawie
trybu składania i wzorów wniosków
o dofinansowanie działań oraz wzoru
umowy o dofinansowanie działania w ra-
mach programu operacyjnego – Program
Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL dla Pol-
ski 2004–2006.**

Dz.U.07.86.575

ogłoszony dnia 16 maja 2007 r.
Rada Ministrów – rozporządzenie z dnia 24 kwietnia 2007 r.

Szczegółowe warunki dofinansowania programów wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w 2007 r., warunki, jakie muszą spełniać te programy, podmioty dokonujące oceny programów oraz sposób i tryb wyboru programów, którym zostanie udzielone dofinansowanie.

Dz.U.07.86.576

ogłoszony dnia 16 maja 2007 r.
Minister Pracy i Polityki Społecznej – rozporządzenie z dnia 26 kwietnia 2007 r.

Zm.: rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad i trybu udzielania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych zamówień na realizację ze środków funduszu wypadkowego świadczeń zdrowotnych z zakresu stomatologii i szczepień ochronnych.

Dz.U.07.89.589

ogłoszony dnia 21 maja 2007 r.
Sejm – ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r.
Państwowa Inspekcja Pracy.

Dz.U.07.89.590

ogłoszony dnia 21 maja 2007 r.
Sejm – ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r.
Zarządzanie kryzysowe.

Dz.U.07.90.602

ogłoszony dnia 23 maja 2007 r.
Minister Rozwoju Regionalnego – rozporządzenie z dnia 27 kwietnia 2007 r.

Tryb kontroli realizacji projektów i programów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.

Dz.U.07.91.608

ogłoszony dnia 24 maja 2007 r.
Wielostronna – umowa międzynarodowa z dnia 25 maja 2000 r.

Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne. Nowy Jork.2000.05.25.

Dz.U.07.91.609

ogłoszony dnia 24 maja 2007 r.
Rada Ministrów – oświadczenie rządowe z dnia 12 września 2006 r.

Moc obowiązująca Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne, przyjętego w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r.

Dz.U.07.95.631

ogłoszony dnia 30 maja 2007 r.
Minister Rozwoju Regionalnego – rozporządzenie z dnia 16 maja 2007 r.

Zm.: rozporządzenie w sprawie przyjęcia Uzupełnienia programu operacyjnego - Program Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL dla Polski 2004-2006.

Dz.U.07.95.632

ogłoszony dnia 30 maja 2007 r.
Minister Rozwoju Regionalnego – rozporządzenie z dnia 16 maja 2007 r.

Szczegółowe warunki i tryb udzielania pomocy na zatrudnienie w ramach programu operacyjnego – Program Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL dla Polski 2004-2006.

Kwartalnik es.O.es
Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie
Redakcja numeru: Małgorzata Głuszczyk

ISSN
1231-2770

Nakład:
1500 egz.

31-026 Kraków, ul. Radziwiłłowska 1
tel./fax: (012) 422-06-36, 430-29-73
www.rops.krakow.pl
e-mail: biuro@rops.krakow.pl

Wydawnictwo finansowane ze środków
Samorządu Województwa Małopolskiego

Okładka:
Zdjęcie ze strony internetowej www.sxc.hu

Skład i druk:
Wydawnictwo–Drukarnia „Ekodruk” s.c.
ul. Konfederacka 4, 30-306 Kraków
tel. (012) 267 36 60, e-mail: biuro@ekodruk.eu, www.ekodruk.eu

ISSN 1231-2770